Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 18 december 2025 *

”Begäran om förhandsavgörande – Konkurrens – Artikel 102 FEUF – Missbruk av dominerande ställning – Organisation för kollektiv förvaltning av upphovsrätt – Fastställande av avgifter för beviljande av en licens för tillgängliggörande av upphovsrättsligt skyddade verk – Hotell – Beräkningsmetod – Rummens beläggningsgrad beaktas inte – Oskäliga priser”

I mål C-161/24,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Krajský soud v Brně (Regiondomstolen i Brno, Tjeckien) genom beslut av den 29 februari 2024, som inkom till domstolen samma dag, i målet

OSA, z.s., tidigare OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s.,

mot

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C. Lycourgos samt domarna O. Spineanu-Matei (referent), S. Rodin, N. Piçarra och N. Fenger,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: handläggaren I. Illéssy,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 13 mars 2025,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– OSA, z.s., genom V. Bernard, R. Neruda och L. Štiková Gachová, advokáti,

– Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, genom A. Drbal, H. Malíková och P. Mlsna, samtliga i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: tjeckiska.

– Spaniens regering, genom M. Morales Puerta, i egenskap av ombud,

– Frankrikes regering, genom R. Bénard och T. Lechevallier, båda i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom E. Arsenidou, B. Ernst, M. Monfort och P. Němečková, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 5 juni 2025 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 102 FEUF.

2 Begäran har framställts i ett mål mellan OSA, z.s., tidigare OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s. (nedan kallad OSA), som är en organisation för kollektiv förvaltning av upphovsrätt (nedan kallad upphovsrättsorganisation) som bildats enligt tjeckisk rätt, och Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (Myndigheten för konkurrensskydd, Tjeckien) (nedan kallad den tjeckiska konkurrensmyndigheten) angående ett beslut genom vilket denna myndighet ålade OSA böter för en överträdelse av artikel 102 FEUF.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I artikel 102 FEUF stadgas följande:

”Ett eller flera företags missbruk av en dominerande ställning på den inre marknaden eller inom en väsentlig del av denna är, i den mån det kan påverka handeln mellan medlemsstater, oförenligt med den inre marknaden och förbjudet.

Sådant missbruk kan särskilt bestå i att

a) direkt eller indirekt påtvinga någon oskäliga inköps- eller försäljningspriser eller andra oskäliga affärsvillkor,

…”

4 Artikel 3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (EGT L 167, 2001, s. 10) har rubriken ”Rätten till överföring av verk till allmänheten och rätten att göra andra alster tillgängliga för allmänheten”. I punkt 1 i den artikeln föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall ge upphovsmän en ensamrätt att tillåta eller förbjuda varje överföring till allmänheten av deras verk, på trådbunden eller trådlös väg, inbegripet att verken görs tillgängliga för

allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dessa verk från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.”

Tjeckisk rätt

5 23 § zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) (lag nr 121/2000 om upphovsrätt och närstående rättigheter och om ändring av vissa lagar (upphovsrättslagen)), i den lydelse som gällde till och med den 6 november 2014, garanterade upphovsmännen en rätt till ersättning när deras verk görs tillgängliga via tv eller radio för personer som är inkvarterade i privata rum.

6 I 11 § zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže (lag nr 143/2001 om skydd av konkurrensen) av den 4 april 2001 föreskrivs, i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet, följande:

”Det är förbjudet att missbruka en dominerande ställning till nackdel för konkurrenter eller konsumenter. Missbruk av dominerande ställning kan särskilt bestå i att

a) direkt eller indirekt påtvinga någon oskäliga villkor i avtal som ingås med andra marknadsaktörer, särskilt att påtvinga någon en prestation som vid tidpunkten för avtalets ingående är uppenbart oproportionerlig i förhållande till den motprestation som tillhandahålls,

…”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

7 Det framgår av beslutet om hänskjutande att OSA är en av sex upphovsrättsorganisationer som är verksamma i Tjeckien och att OSA har en dominerande ställning på den relevanta marknaden.

8 Genom beslut av den 18 december 2019 konstaterade den tjeckiska konkurrensmyndigheten att OSA, under perioden mellan den 19 maj 2008 och den 6 november 2014, hade tagit ut avgifter av i Tjeckien verksamma aktörer inom hotellbranschen, för användning av upphovsrättsligt skyddade verk medelst radio- och tv-apparater. Avgifterna hade beräknats utan att det togs någon hänsyn till de berörda hotellens beläggningsgrad, trots att det saknades sakliga skäl att inte beakta denna. Enligt beslutet hade OSA således krävt att avgifter skulle betalas för icke belagda rum i vilka sådana verk inte hade använts.

9 Den tjeckiska konkurrensmyndigheten ansåg att OSA härigenom hade påtvingat de nämnda aktörerna oskäliga affärsvillkor på den nationella marknaden för beviljande av licenser för användning av upphovsrättsligt skyddade verk. Konkurrensmyndigheten fann att OSA:s beteende utgjorde ett sådant missbruk av dominerande ställning som är förbjudet enligt artikel 102 FEUF och motsvarande bestämmelser i den tjeckiska konkurrenslagstiftningen. Myndigheten förpliktade följaktligen OSA att betala böter på 10 676 000 tjeckiska kronor (CZK) (cirka 429 000 euro) och förbjöd den att ta ut avgifter beräknade på detta sätt.

10 OSA begärde omprövning av beslutet. Ordföranden för den tjeckiska konkurrensmyndigheten fann i beslut av den 23 november 2020 emellertid inte anledning att ändra detta beslut.

11 OSA överklagade omprövningsbeslutet till Krajský soud v Brně (Regiondomstolen i Brno, Tjeckien), som är den domstol som hänskjutit frågorna i förevarande mål.

12 Enligt sistnämnda domstol är det ostridigt mellan parterna i det nationella målet att OSA i Tjeckien har ett ”faktiskt monopol” på området för kollektiv förvaltning av upphovsrätt och att OSA, under perioden mellan den 19 maj 2008 och den 6 november 2014, fakturerade hotellen avgifter för överföring av skyddade verk via tv- och radioapparater i hotellrummen, oavsett om dessa rum var belagda eller inte. Parterna är däremot oense om hur EU-domstolens praxis i fråga om begreppet ”missbruk av dominerande ställning” ska tolkas och hur den ska tillämpas på de faktiska omständigheterna i det nationella målet.

13 Enligt OSA borde den tjeckiska konkurrensmyndigheten ha prövat huruvida dess fastställande av avgifterna kunde anses utgöra en oskälig prissättning utifrån de kriterier som EU-domstolen slagit fast i domen av den 14 februari 1978, United Brands och United Brands Continentaal/kommissionen (27/76, EU:C:1978:22), vilka tillämpats med avseende på upphovsrättsorganisationer i domen av den 14 september 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība (C-177/16, EU:C:2017:689), och domen av den 25 november 2020, SABAM (C-372/19) (nedan kallad domen SABAM, EU:C:2020:959).

14 Den hänskjutande domstolen anser dock att EU-domstolen ännu inte har tagit ställning till frågan huruvida det kan utgöra missbruk av dominerande ställning i den mening som avses i artikel 102 FEUF att vid beräkningen av upphovsrättsliga avgifter inte ta någon hänsyn till rumsbeläggningen på hotellen.

15 Inledningsvis har den hänskjutande domstolen påpekat att den har att pröva OSA:s argument att målet inte kan avgöras enbart med tillämpning av de principer som slogs fast i domen SABAM. OSA har gjort gällande att den domen avsåg betalning av upphovsrättsavgifter för verk som hade gjorts tillgängliga i samband med en musikfestival, men som inte hade använts vid denna. OSA anser att även om det är oskäligt att kräva betalning av avgifter i ett sådant sammanhang, är det likväl skäligt att kräva betalning av en årlig avgift för tillgängliggörande av verk i rummen på ett hotell, oberoende av hotellets beläggningsgrad, med undantag för rum som är outhyrda under hela året.

16 Vidare har den hänskjutande domstolen även påpekat att EU-domstolen inte tycks ha fastställt några konkreta kriterier som gör det möjligt att avgöra huruvida den omständigheten att det inte tas någon hänsyn till rumsbeläggningen vid beräkningen av upphovsrättsavgiften innebär att det enligt artikel 102 FEUF är fråga om oskälig prissättning, vilket OSA har hävdat, eller ett påtvingande av ”oskäliga affärsvillkor”, i den mening som avses i nämnda bestämmelse, vilket den tjeckiska konkurrensmyndigheten anser.

17 I det senare fallet anser den hänskjutande domstolen att det dessutom måste fastställas vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att ett affärsvillkor ska vara oskäligt. OSA anser att tre kumulativa kriterier måste vara uppfyllda. För det första måste detta villkor sakna samband med avtalets syfte eller inte vara nödvändigt för att uppnå avtalets avsedda verkan. För det andra ska villkoret åsamka den andra avtalsparten skada. För det tredje får samma villkor varken vara lämpligt eller skäligt. Den tjeckiska konkurrensmyndigheten har i detta sammanhang invänt att varken Europeiska kommissionen eller unionsdomstolarna har tillämpat dessa kriterier och att det i förevarande fall var tillräckligt att kontrollera huruvida det affärsvillkor som OSA hade påtvingat var motiverat och proportionerligt.

18 Om det förstnämnda fallet i punkt 16 ovan skulle anses vara korrekt, är det enligt den hänskjutande domstolen även nödvändigt att fastställa huruvida OSA:s avgiftsuttag kan anses strida mot artikel 102 FEUF på grund av att det innebär ett påtvingande av alltför höga priser. EU-domstolens tolkning skulle göra det möjligt att klargöra huruvida och på vilket sätt de kriterier som följer av domen av den 14 februari 1978, United Brands och United Brands Continentaal/kommissionen (27/76, EU:C:1978:22), kan tillämpas i det mål som är anhängigt vid den hänskjutande domstolen.

19 Vidare anser den hänskjutande domstolen att det, för att kontrollera huruvida rekvisiten för en sådan överträdelse som avses i artikel 102 FEUF är uppfyllda, är nödvändigt att avgöra huruvida den tjeckiska konkurrensmyndigheten var skyldig att visa att det aktuella fastställandet av avgifterna hade haft en konkurrensbegränsande verkan eller huruvida denna myndighet kunde anse att det förelåg en sådan överträdelse redan genom att det fanns en risk för snedvridning av konkurrensen.

20 Därefter och slutligen vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida det, för att en överträdelse av artikel 102 FEUF ska kunna konstateras, är nödvändigt att visa att OSA:s fastställande av avgifterna märkbart har påverkat handeln mellan medlemsstater eller om det är tillräckligt att visa att en sådan effekt rimligen kunde förutses.

21 Mot denna bakgrund beslutade Krajský soud v Brně (Regiondomstolen i Brno) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Kan artikel 102 [andra stycket] a [FEUF] tolkas så, att det utgör missbruk av dominerande ställning i den mening som avses i denna artikel när en upphovsrättsorganisation, vilken har ett faktiskt monopol i en medlemsstat, tar ut en avgift från innehavare av logianläggningar för beviljandet av licens för tillgängliggörande av upphovsrättsligt skyddade verk via tv-apparater och radioapparater som installerats i rum för privat inkvartering av gäster, vilken inte tar hänsyn till den faktiska beläggningen av de enskilda rummen i de berörda logianläggningarna?

2) För det fall den första frågan besvaras jakande, ska uttaget av en sådan avgift bedömas såsom a) tillämpning av oskäliga affärsvillkor eller b) tillämpning av alltför höga priser?
   [a)] Om den ska bedömas såsom tillämpning av oskäliga affärsvillkor, vilket specifikt test ska användas för bedömningen av den?
   [b)] Om den ska bedömas såsom tillämpning av alltför höga priser, vilket specifikt test ska användas för bedömningen av den – det allmänna ’United Brands-testet’ eller en ändrad version av detta?

3) Är det, för att styrka att artikel 102 [andra stycket] a [FEUF] har överträtts genom det beteende som avses i den första frågan, nödvändigt att visa faktiska eller potentiella negativa effekter på konkurrensen (inbegripet påverkan på konsumenternas välfärd och effekter av den dominerande enhetens beteende som utgör ett otillbörligt utnyttjande)?

4) Är det, för att styrka att artikel 102 [andra stycket] a [FEUF] har överträtts genom det beteende som avses i första frågan, nödvändigt att visa att beteendet märkbart påverkar handeln mellan medlemsstater i Europeiska unionen, eller är det tillräckligt att det är rimligt att anta att en sådan påverkan skulle kunna föreligga, utan att det är nödvändigt att undersöka dess faktiska omfattning?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första och den andra frågan

22 Den hänskjutande domstolen har ställt de två första frågorna, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 102 andra stycket a FEUF ska tolkas så, att den omständigheten att en upphovsrättsorganisation inte tar hänsyn till hotellens beläggningsgrad för att beräkna de avgifter som tas ut för beviljandet av licenser för tillgängliggörande av upphovsrättsligt skyddade verk, ska anses utgöra missbruk av en dominerande ställning bestående i en oskälig prissättning eller tillämpning av andra oskäliga affärsvillkor.

23 Det ska inledningsvis erinras om att upphovsmännen enligt artikel 3.1 i direktiv 2001/29 har en preventiv rättighet som medför att de kan ingripa mot dem som eventuellt använder deras verk och som planerar att överföra nämnda verk till allmänheten, och därvid förbjuda sådan överföring (dom av den 20 juni 2024, GEMA, C-135/23, EU:C:2024:526, punkt 17 och där angiven rättspraxis).

24 När det gäller hotell har domstolen preciserat att tillhandahållandet av radio- eller tv-apparater som kan ta emot signaler och således visa skyddade verk i hotellrummen utgör en överföring till allmänheten i den mening som avses i artikel 3.1, som gör det möjligt för gästerna att få tillgång till sådana verk. Det krävs härvid inte att gästerna använder sig av denna möjlighet (se, för ett motsvarande synsätt, dom av den 7 december 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, punkt 43, och dom av den 20 juni 2024, GEMA, C-135/23, EU:C:2024:526, punkt 33 och där angiven rättspraxis).

25 Domstolen har i detta sammanhang slagit fast att gästerna på ett hotell vanligtvis avlöser varandra med korta mellanrum och att det i allmänhet rör sig om ett ganska stort antal personer. Gästerna ska därför anses tillhöra allmänheten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 december 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, punkt 38).

26 För övrigt ska ett hotell som ger sina gäster tillgång till verk som sänds via radio och tv anses tillhandahålla dessa en extra tjänst i syfte att dra en viss fördel därav. Erbjudandet av denna tjänst påverkar nämligen hotellets status och följaktligen rumspriserna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 december 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, punkt 44).

27 Det ska vidare erinras om att en upphovsrättsorganisation som i en medlemsstat har monopol på förvaltning av upphovsrätten till en viss kategori av skyddade verk, och som mot betalning av avgifter ställer dessa verk till förfogande för ekonomiska aktörer för att dessa ska kunna överföra dem till allmänheten, ska anses vara ett företag som har en dominerande ställning på en väsentlig del av den inre marknaden i den mening som avses i artikel 102 FEUF (se, för ett liknande resonemang, domen SABAM, punkterna 26 och 27 samt där angiven rättspraxis). I förevarande fall är det, såsom angetts i punkt 7 ovan, ostridigt att OSA har en sådan dominerande ställning.

28 När en sådan upphovsrättsorganisations påstått oskäliga beteende avser storleken av dessa avgifter, det vill säga det pris som tas ut som avgift, och inte andra villkor för tillgängliggörandet, ska fastställandet av avgifternas storlek bedömas mot bakgrund av kriterierna avseende alltför höga priser.

29 Ett sådant beteende kan således utgöra ett missbruk som är förbjudet enligt artikel 102 FEUF om en sådan organisation, när den fastställer dessa avgifter, tillämpar ett alltför högt pris som inte står i rimlig proportion till det ekonomiska värdet av dess tjänst. Frågan huruvida avgifterna eventuellt är alltför höga ska bedömas med beaktande av samtliga omständigheter i det enskilda fallet (se, för ett liknande resonemang, domen SABAM, punkterna 28 och 29 samt där angiven rättspraxis).

30 Härvid ska inte bara det ekonomiska värdet av den kollektiva förvaltningstjänsten som sådan beaktas, utan även arten och omfattningen av användningen av verken samt det ekonomiska värde som denna användning ger upphov till (se, för ett liknande resonemang, domen SABAM, punkt 30).

31 Såsom nämnts i punkt 24 ovan utgör tillhandahållandet av radio- och tv-signaler och motsvarande apparater i rummen på ett hotell en överföring till allmänheten i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 2001/29, varvid det saknar betydelse huruvida allmänheten, i form av gästerna på hotellet, väljer att ta del av de verk som på detta sätt tillgängliggörs. Vid tillämpningen av artikel 102 FEUF ska det däremot anses att antalet personer som denna allmänhet omfattar är en relevant omständighet vid bedömningen av dels omfattningen av den potentiella användningen av upphovsrättsligt skyddade verk, dels vilken fördel, av det slag som avses i punkt 26 ovan, hotellet kan erhålla till följd av den licens som det förvärvar från upphovsrättsorganisationen. Hotellens beläggningsgrad är således en omständighet som ska beaktas för att – med hjälp av en statistisk modell eller på grundval av andra kriterier, under förutsättning att dessa kriterier är objektiva, stabila, lättillgängliga och kontrollerbara – bedöma omfattningen av verkens användning och det ekonomiska värde som denna användning motsvarar och således för att avgöra huruvida de avgifter som tas ut för licenser som tillåter att verken överförs till allmänheten är ”oskäliga” i den mening som avses i artikel 102 andra stycket a FEUF.

32 Det finns i detta sammanhang inget som tyder på att den rättspraxis som domstolen erinrade om och preciserade i punkterna 30 och 41 i domen SABAM – enligt vilken den ersättning som ska betalas för överföring till allmänheten av skyddade verk, vilken utgörs av den avgift som fastställts av upphovsrättsorganisationen, ska bedömas mot bakgrund av arten och omfattningen av verkens användning och det ekonomiska värdet av användningen av dessa verk, vilket bland annat beror på det faktiska antalet personer som får tillgång till verken – skulle sakna relevans i situationer där det är fråga om hotell.

33 Det kan således i princip inte godtas att en upphovsrättsorganisation kräver avgifter av hotell vilka inte tar hänsyn till att en betydande del av hotellrummen inte är tillgängliga för gästerna, exempelvis på grund av en säsongsmässig minskning av verksamheten, en partiell nedstängning för renovering eller en exceptionell situation, såsom en hälsokris.

34 Mer allmänt ska vid fastställandet av den avgift som denna organisation tar ut, även om den kan grunda sig på schablontaxor, åtminstone beaktas den uppskattade mängden upphovsrättsligt skyddade verk som faktiskt används (se, för ett liknande resonemang, domen SABAM, punkt 50).

35 Det ankommer på den hänskjutande domstolen att, med beaktande av alla omständigheter i det enskilda fallet, inbegripet tillgången till och tillförlitligheten av uppgifter om hotellens beläggningsgrad, och de tekniska verktyg som finns (se, för ett liknande resonemang, domen SABAM, punkt 55), bedöma huruvida det var möjligt för OSA att vid fastställandet av avgifterna

beakta hotellens förväntade beläggningsgrad, utan att detta skulle medföra en oproportionerlig ökning av OSA:s kostnader för förvaltningen av avtalen mellan OSA och användarna av de upphovsrättsligt skyddade verken och för övervakningen av användningen av dessa verk.

36 Det kan således inte uteslutas att den metod för beräkning av avgifterna som OSA tillämpar, utan att ta hänsyn till hotellens beläggningsgrad, ska anses utgöra missbruk i den mening som avses i artikel 102 FEUF. För det fall en metod för att beräkna avgifterna med beaktande av denna beläggningsgrad skulle kunna användas till en rimlig kostnad och medföra en väsentlig minskning av avgiftsbeloppen, skulle användningen av den hittills tillämpade metoden för att beräkna dessa avgifter nämligen kunna anses medföra oskäliga priser i den mening som avses i artikel 102 andra stycket a FEUF.

37 Ovanstående slutsats påverkar inte den hänskjutande domstolens skyldighet att beakta alla andra omständigheter som likaså är relevanta för att bedöma huruvida avgifternas storlek är skälig eller inte. Sådana omständigheter kan bekräfta eller vederlägga det indicium för missbruk av dominerande ställning som i förekommande fall kan följa av att hotellens beläggningsgrad inte beaktas.

38 Det följer nämligen av fast rättspraxis att när en upphovsrättsorganisation fastställer en avgiftsnivå som är betydligt högre än de avgifter som tas ut i andra medlemsstater ska denna skillnad anses som ett indicium på missbruk av dominerande ställning, under förutsättning att grunden för jämförelsen av avgiftsnivåerna är enhetlig. Det är i detta sammanhang lämpligt att jämföra organisationens taxor med de taxor som tillämpas i grannländerna och med de taxor som tillämpas i andra medlemsstater, korrigerade med hjälp av indexet för köpkraftsparitet, under förutsättning att referensstaterna har valts ut enligt objektiva, lämpliga och kontrollerbara kriterier och att grunden för jämförelsen är enhetlig (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 september 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, punkterna 38 och 51).

39 Vad slutligen gäller frågan huruvida, såsom OSA har hävdat, det vid bedömningen av om de priser som tillämpats av en upphovsrättsorganisation är alltför höga är nödvändigt att pröva huruvida de priser som tillämpas inte står i rimlig proportion till de kostnader som organisationen faktiskt har haft, räcker det att erinra om att det följer av domstolens praxis att det inte är obligatoriskt att göra en sådan jämförelse mellan priser och kostnader vid denna bedömning, eftersom det finns andra metoder som gör det möjligt att avgöra huruvida de priser som tillämpats är för höga (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 september 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, punkterna 36 och 37, och domen SABAM, punkt 31).

40 De två första frågorna ska således besvaras enligt följande. Artikel 102 andra stycket a FEUF ska tolkas så, att den omständigheten, att en upphovsrättsorganisation inte tar hänsyn till hotellens beläggningsgrad för att beräkna de avgifter som tas ut för beviljandet av licenser för tillgängliggörande av upphovsrättsligt skyddade verk, kan, beroende på samtliga relevanta omständigheter, bidra till att det kan konstateras föreligga missbruk av dominerande ställning, bestående i en oskälig prissättning, med förbehåll för att det ska kontrolleras om dessa avgifter är för höga i förhållande till arten och omfattningen av användningen av verken samt till det ekonomiska värde som denna användning ger upphov till.

Den tredje frågan

41 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida artikel 102 andra stycket a FEUF ska tolkas så, att det, för att ett missbruk av en dominerande ställning ska kunna konstateras, krävs att en konkurrensmyndighet visar att det aktuella beteendet har en faktisk inverkan på konkurrensen och särskilt på konsumenternas välfärd.

42 Enligt fast rättspraxis syftar artikel 102 FEUF till att bestraffa inte endast sådana beteenden som direkt kan vålla konsumenterna skada, utan även beteenden som indirekt vållar konsumenterna skada genom att de påverkar en effektiv konkurrensstruktur (dom av den 12 maj 2022, Servizio Elettrico Nazionale m.fl., C-377/20, EU:C:2022:379, punkt 44 och där angiven rättspraxis).

43 En konkurrensmyndighet har således uppfyllt sin bevisbörda om den visar att ett förfarande som tillämpas av ett företag i dominerande ställning kan skada en effektiv konkurrensstruktur genom att använda andra resurser eller medel än sådana som räknas till normal konkurrens, utan att det är nödvändigt för myndigheten att visa att nämnda förfarande dessutom direkt kan skada konsumenterna. Det berörda dominerande företaget kan emellertid undgå förbudet i artikel 102 FEUF genom att visa att den negativa inverkan på en effektiv konkurrensstruktur som kan följa av det aktuella beteendet uppvägs, eller till och med överträffas, av positiva effekter för konsumenterna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 maj 2022, Servizio Elettrico Nazionale m.fl., C-377/20, EU:C:2022:379, punkt 47, och dom av den 21 december 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punkt 202).

44 Den tredje frågan ska följaktligen besvaras enligt följande. Artikel 102 andra stycket a FEUF ska tolkas så, att det finns tillräckligt stöd för att konstatera att en dominerande ställning har missbrukats när det har fastställts att beteendet i fråga kan skada en effektiv konkurrensstruktur. Det är härvid inte nödvändigt att visa att detta beteende dessutom direkt kan vålla konsumenterna skada.

Den fjärde frågan

45 Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde frågan för att få klarhet i huruvida artikel 102 andra stycket a FEUF ska tolkas så, att en konkurrensmyndighet är skyldig att visa att ett missbruk märkbart påverkar handeln mellan medlemsstater.

46 Det följer av EU-domstolens fasta praxis att man vid tolkning och tillämpning av rekvisitet avseende påverkan på handeln mellan medlemsstater i artiklarna 101 och 102 FEUF ska utgå från syftet med detta rekvisit, vilket är att bestämma gränsen mellan de områden som omfattas av unionens konkurrensrätt respektive konkurrenslagstiftningen i medlemsstaterna. Unionsrätten omfattar således all konkurrensbegränsande samverkan och alla förfaranden som kan utgöra ett hot mot den fria handeln mellan medlemsstater på ett sätt som kan hindra att målen för en inre marknad mellan medlemsstaterna uppnås, i synnerhet genom att de nationella marknaderna avskärmas eller genom att konkurrensstrukturen på den gemensamma marknaden påverkas (dom av den 14 september 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, punkt 26 och där angiven rättspraxis).

47 För att ett beslut, ett avtal eller ett förfarande ska anses kunna påverka handeln mellan medlemsstater krävs att det med tillräcklig grad av sannolikhet, på grundval av en rad objektiva rättsliga eller faktiska omständigheter, kan förutses att beslutet, avtalet eller förfarandet direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt kan inverka på handelsflödet mellan medlemsstaterna, på

ett sådant sätt att det kan komma att hindra förverkligandet av en inre marknad mellan medlemsstaterna Denna inverkan får inte heller vara obetydlig (dom av den 14 september 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, punkt 27 och där angiven rättspraxis).

48 Domstolen har redan slagit fast att de taxor som tillämpas av en upphovsrättsorganisation som har ett monopol kan påverka den gränsöverskridande handeln, varför artikel 102 FEUF är tillämplig på en sådan situation. Handeln mellan medlemsstater kan nämligen påverkas av den prissättning som tillämpas av en upphovsrättsorganisation som har ett monopol i sin medlemsstat och som där, utöver rättigheter för innehavare som är medborgare i denna stat, även förvaltar rättigheter för utländska innehavare (dom av den 14 september 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, punkterna 28 och 29).

49 Den fjärde frågan ska således besvaras enligt följande. Artikel 102 andra stycket a FEUF ska tolkas så, att en konkurrensmyndighet är skyldig att visa att ett missbruk märkbart kan påverka handeln mellan medlemsstater. När en upphovsrättsorganisation fastställer avgifter på ett sätt som kan anses utgöra missbruk är det, för att visa att handeln mellan medlemsstater märkbart kan påverkas av detta missbruk, tillräckligt att styrka att denna upphovsrättsorganisation inte bara förvaltar rättigheter för innehavare som är medborgare i den medlemsstat där den har ett monopol, utan även rättigheter för innehavare från andra medlemsstater.

Rättegångskostnader

50 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

1) **Artikel 102 andra stycket a FEUF ska tolkas så, att den omständigheten, att en upphovsrättsorganisation inte tar hänsyn till hotellens beläggningsgrad för att beräkna de avgifter som tas ut för beviljandet av licenser för tillgängliggörande av upphovsrättsligt skyddade verk, kan, beroende på samtliga relevanta omständigheter, bidra till att det kan konstateras föreligga missbruk av dominerande ställning, bestående i en oskälig prissättning, med förbehåll för att det ska kontrolleras om dessa avgifter är för höga i förhållande till arten och omfattningen av användningen av verken samt till det ekonomiska värde som denna användning ger upphov till.**

2) **Artikel 102 andra stycket a FEUF ska tolkas så, att det finns tillräckligt stöd för att konstatera att en dominerande ställning har missbrukats när det har fastställts att beteendet i fråga kan skada en effektiv konkurrensstruktur. Det är härvid inte nödvändigt att visa att detta beteende dessutom direkt kan vålla konsumenterna skada.**

3) **Artikel 102 andra stycket a FEUF ska tolkas så, att en konkurrensmyndighet är skyldig att visa att ett missbruk märkbart kan påverka handeln mellan medlemsstater. När en organisation för kollektiv förvaltning av upphovsrätt fastställer avgifter på ett sätt som kan anses utgöra missbruk är det, för att visa att handeln mellan medlemsstater**

märkbart kan påverkas av detta missbruk, tillräckligt att styrka att denna upphovsrättsorganisation inte bara förvaltar rättigheter för innehavare som är medborgare i den medlemsstat där den har ett monopol, utan även rättigheter för innehavare från andra medlemsstater.

Underskrifter